

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/11/2016
Identifikačné číslo spisu:	4214214279
Dátum vydania rozhodnutia:	26.07.2017
Meno a priezvisko:	JUDr. Lubor Šebo
Funkcia:	súdca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:4214214279.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: Rímskokatolícka cirkev, Trnavská arcidiecéza, so sídlom Jána Hollého 10, 917 66 Trnava, IČO: 00 419 702 (právny nástupca pôvodného žalobcu: Rád svätého Benedikta, so sídlom Palatínova 10-12, Komárno, IČO: 00 585 688, zastúpený JUDr. Lászlóm Lengyelom, advokátom so sídlom Ružová dolina 6, 821 08 Bratislava), proti žalovanému: Rímskokatolícka cirkev, Trnavská arcidiecéza, so sídlom Jána Hollého 10, 917 66 Trnava, IČO: 00 419 702, zastúpený JUDr. Mariánom Janotom, advokátom so sídlom Čajaková 28, Bratislava, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, vedenej na Okresnom súde Komárno pod sp.zn. 14 C 626/2014, o dovolaní pôvodného žalobcu, Rádu svätého Benedikta v Komárne, proti uzneseniu Krajského súdu v Nitre z 30. septembra 2015 sp. zn. 25 Co 681/2015, takto

rozhodol:

Dovolacie konanie z a s t a v u j e.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Komárno (ďalej aj „súd prvého stupňa“) uznesením zo 16. marca 2015 č. k. 14 C 626/2014 konanie o určenie vlastníckeho práva zastavil z dôvodu, že pôvodný žalobca (ďalej aj „Rád svätého Benedikta“) 24. novembra 2014 zanikol, pričom jeho právnym nástupcom sa stal žalovaný. Uviedol, že v priebehu konania z oznámenia Ministerstva kultúry Slovenskej republiky č. MK-2975/2014-260/19908 z 24. novembra 2014 zistil, že 24. novembra 2014 bol subjekt: Rád svätého Benedikta, IČO: 00 585 688 vyradený z evidencie právnických osôb. Konštatoval, že ak po začatí konania zanikne právnická osoba, súd pokračuje s jej právnym nástupcom, a ak právneho nástupcu niet, súd konanie zastaví. Vzhľadom na to, že jeho právnym nástupcom sa stal žalovaný, súd skonštatoval, že splýnutím žalobcu so žalovaným spor stratil význam.

2. Krajský súd v Nitre (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie pôvodného žalobcu uznesením z 30. septembra 2015 sp. zn. 25 Co 681/2015 odmietol odvolanie Rádu svätého Benedikta podľa § 218 ods. 1 písm. b/ O.s.p. ako odvolanie podané osobou, ktorá nie je na podanie odvolania oprávnená. Odvolací súd sa v plnom rozsahu stotožnil s napadnutým uznesením súdu prvej inštancie, ktoré podľa § 219 ods. 1 a 2 O.s.p. potvrdil ako vecne správne. Podľa odvolacieho súdu bolo pri rozhodovaní podstatné zistenie, že

Rád svätého Benedikta ako právnická osoba bol zapísaný v osobitnom registri v rámci evidencie právnických osôb, ktoré odvodzujú svoju právnu subjektivitu od cirkvi alebo náboženských spoločností na Ministerstve kultúry Slovenskej republiky. V danej veci bol pôvodný žalobca - Rád svätého Benedikta evidovaný v evidencii právnických osôb Ministerstva kultúry Slovenskej republiky a mal právnu subjektivitu, ktorá skutočnosť vyplývala z potvrdenia Ministerstva kultúry Slovenskej republiky z 28. apríla 1994 s tým, že jeho právna subjektivita je odvodená od Rímsko-katolíckej cirkvi. Z potvrdenia Ministerstva kultúry Slovenskej republiky, cirkevný odbor, Bratislava z 24. novembra 2014 č. 7833/2014 vyplýva, že Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky 24. novembra 2014 vyradilo z evidencie právnických osôb subjekt: Rád svätého Benedikta so sídlom v Komárne - Slovenská republika, so sídlom Palatínova ul. č. 10-12, Komárno, IČO: 00 585 688, evidovaný od 28. apríla 1994 ako subjekt odvodzujúci svoju právnu subjektivitu od rímskokatolíckej cirkvi v Slovenskej republike. Činnosť rádu svätého Benedikta bola ukončená dekrétom Y. R. I. č. 8037/14 z 5. novembra 2014. Právnym nástupcom sa stala Rímskokatolícka cirkev, Trnavská arcidiecéza, Jána Hollého 10, Trnava, IČO: 00 419 702, v predmetnej veci žalovaný. Odvolací súd konštatoval, že výmazom ako právnická osoba v zmysle § 20a ods. 2 Občianskeho zákonníka zanikla, pričom jej majetok podľa predložených listinných dôkazov prešiel na žalovaného (§ 20a ods. 3 Občianskeho zákonníka). Na záver dodal, že nedostatok právnej subjektivity je neodstrániteľnou prekážkou konania.

3. Proti uzneseniu odvolacieho súdu podal dovolanie pôvodný žalobca z dôvodu, že sa mu odňala možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. (poznámka dovolacieho súdu: od 1. januára 2015 ide o ustanovenie § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p., ďalej sa teda uvádza § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.). Rovnako namieta aj skutočnosť, že konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) a nesprávne právne posúdenie uznesenia odvolacieho súdu aj súdu prvej inštancie (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Uviedol, že odvolací súd sa nezaoberal jeho argumentmi, že k zániku žalobcu a k prechodu jeho majetku na inú osobu môže dôjsť výlučne na základe rozhodnutia Apoštolskej stolice, pričom táto také rozhodnutie nevydala. Dekrét o zrušení pôvodného žalobcu, ktorý vydal trnavský arcibiskup, a na základe ktorého pôvodný žalobca bol vymazaný z evidencie cirkevných právnických osôb vedenej ministerstvom, je neplatný. Registrácia cirkevnej právnickej osoby nemá podľa pôvodného žalobcu konštitutívny charakter, a tak vyradenie cirkevnej právnickej osoby z evidencie vedenej ministerstvom samé osebe nespôsobí zánik tejto osoby. Pôvodný žalobca má za to, že odvolací súd mal posúdiť, či k jeho zániku skutočne došlo, t. j. či o jeho zániku a o prechode jeho majetku rozhodol orgán Rímskokatolíckej cirkvi kompetentný podľa jeho vnútorného predpisu, t. j. podľa ustanovení Kódexu kanonického práva z roku 1983.

4. Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu pôvodného žalobcu žiadal dovolanie zamietnuť stotožňujúc sa s uznesením odvolacieho súdu.

5. Dovolanie bolo podané 29. októbra 2015. Podľa prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2016, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Podľa § 470 ods. 2 veta prvá CSP (ale) právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované.

6. Zohľadňujúc vzájomnú koreláciu ustanovení § 470 ods. 1 CSP a § 470 ods. 2 CSP dovolací súd konštatuje, že nová právna úprava vychádza síce z princípu okamžitej aplikability procesnoprávných noriem (viď § 470 ods. 1 CSP), rešpektuje ale procesný účinok tých dovolaní, ktorý zostal zachovaný aj po 30. júni 2016 (viď § 470 ods. 2 CSP). V dôsledku toho platí, že ustanovenia novej, od 1. júla 2016 účinnej, právnej úpravy o dovolaní a dovolacom konaní sa v prípade týchto dovolaní nemôže uplatniť v plnom rozsahu hneď od uvedeného dňa, v celej šírke a so všetkými dôsledkami. Úplná aplikabilita týchto ustanovení novej právnej úpravy sa uplatní až pri dovolaniach podaných od uvedeného dňa. Opačný záver by bol porušením právnej istoty a legitímnych očakávaní strán, lebo ten, kto konal na základe dôvery v platný a účinný zákon, nemôže byť vo svojej dôvere k nemu sklamaný [viď tiež závery vyjadrené v rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“, sp. zn. PL. ÚS 36/1995)].

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ a „dovolací súd“) ako súd dovolací [(§ 35 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“)], po zistení, že dovolanie podal subjekt, zastúpený v súlade s § 429 ods. 1 CSP, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP), preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolacie konanie je potrebné zastaviť.

8. Ustálenie toho, či registrácia cirkevnej osoby má konštitutívny charakter a či vyradenie cirkevnej právnickej osoby z evidencie vedenej Ministerstvom kultúry Slovenskej republiky samé osebe spôsobí zánik tejto právnickej osoby, bolo zásadnou otázkou pre náležité posúdenie možnosti žalobcu napadnúť uznesenie súdu prvej inštancie odvolaním. Dovolací súd dospel k záveru, že odvolací súd túto otázku náležite nevyriešil a nezaoberal sa účinkom zápisu do registra cirkevných právnických osôb vedeného ministerstva kultúry, ako ani argumentáciou žalobcu v odvolaní o možnosti jeho zániku a prechodu jeho majetku výlučne na základe rozhodnutia Apoštolskej stolice.

9. Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky (ďalej aj „ministerstvo kultúry“) ako ústredný orgán štátnej správy pre vzťahy s cirkvami a náboženskými spoločnosťami vykonáva v zákonom vymedzenom rozsahu štátnu správu na úseku cirkví a náboženských spoločností. Registruje na území Slovenskej republiky cirkvi a náboženské spoločnosti podľa zákona č. 308/1991 Zb. o slobode náboženskej viery a postavení cirkví a náboženských spoločností v znení neskorších predpisov (ďalej aj „zákon č. 308/1991 Zb.“). Ministerstvo kultúry vedie evidenciu všetkých právnických osôb, ktoré odvodzujú svoju právnu subjektivitu od cirkví a náboženských spoločností, ak nepodliehajú inej evidencii alebo registrácii. Evidenciu vedie podľa Opatrenia ministerstva kultúry SR číslo MK-33/2001-1 z 10. januára 2001 v súlade s § 19 ods. 1 zákona č. 308/1991 Zb. S prihliadnutím aj na ustanovenia čl. 1 Základnej zmluvy medzi Slovenskou republikou a Svätou stolicou (publikovanou 23. augusta 2001 pod č. 326/2001 Z.z.) i článku 1 Zmluvy medzi Slovenskou republikou a registrovanými cirkvami a náboženskými spoločnosťami (publikovanou 18. mája 2002 pod č. 250/2002 Z.z.) má predmetná evidencia cirkevných právnických osôb ministerstvom kultúry deklaratórny charakter a nie konštitutívny, ako je to u iných registrov, kde právnická osoba vzniká alebo zaniká zápisom do príslušného registra.

10. Z uvedeného vyplýva, že evidovanie zmien v evidencii vedenej podľa § 19 zákona č. 308/1991 Zb., či už ide o zápis do evidencie, zmenu údajov v registri, alebo vyradenie z evidencie, nie sú automaticky zmenami údajov registrovaných cirkví a náboženských spoločností, na ktoré by nevyhnutne bola potrebná registrácia podľa § 18 cit. zákona.

11. Ministerstvo kultúry vydalo potvrdenie č. MK-2975/2014-260/19908 z 24. novembra 2014 o vyradení Rádu svätého Benedikta z evidencie právnických osôb odvodzujúcich svoju právnu subjektivitu od cirkví a/alebo náboženských spoločností, ktoré nie je rozhodnutím správneho orgánu, ale administratívnym úkonom, ktorým berie na vedomie rozhodnutie orgánu cirkvi.

12. Definitívne však o zrušení predmetného subjektu napokon rozhodla Svätá stolica vydaním Dekréту Kongregácie pre inštitúty zasväteného života a spoločnosti apoštolského života prot. č. 17421/1990 z 13. novembra 2015 (ďalej aj „Dekrét Kongregácie“), čo nastalo až potom, ako súd prvej inštancie zastavil konanie a následne odvolací súd odmietol odvolanie pôvodného žalobcu ako odvolanie podané subjektom, ktorý na to nebol oprávnený v zmysle ustanovenia § 218 ods. 1 písm. b/ O.s.p.

13. Na základe vyššie uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že uznesenie súdu prvej inštancie o zastavení konania a uznesenie odvolacieho súdu o odmietnutí odvolania boli nesprávne, keďže z vyššie citovaného Dekrétu Kongregácie je zrejmé, že v čase vydania oboch rozhodnutí súdov nižšej inštancie, pôvodný žalobca bol existujúcou právnickou osobou s právnu subjektivitou.

14. Vzhľadom na to, že po začatí dovolacieho konania došlo k zániku pôvodného žalobcu na základe Dekrétu Kongregácie a jeho právnym nástupcom sa stala Rímskokatolícka cirkev, Trnavská arcidiecéza, t. j. v tomto konaní žalovaný, čím de facto došlo k splynutiu žalobcu so žalovaným, ide v zmysle ustanovenia § 161 ods. 2 CSP o neodstrániteľný nedostatok procesnej podmienky spočívajúci v

nedostatku procesnej subjektivity, preto dovolací súd dovolacie konanie zastavil podľa ustanovenia § 62 CSP v spojení s § 438 ods. 1 CSP.

15. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.